

ANA TEMA¹ 34. madde Potansiyel Mağdurlar

(Son güncelleme tarihi: 31.08.2025)

Giriş

Sözleşme'nin 34. maddesi, Sözleşme'nin ihlal edildiğinin *soyut olarak (in abstracto)* iddia edildiği şikâyetlere izin vermez. Sözleşme bir *halk davası (actio popularis)* kurumunu öngörmemektedir; bu da başvuruların yalnızca Sözleşme'ye aykırı görüldükleri için iç hukuktaki bir hükme, iç hukuk uygulamasına veya kamu makamlarının eylemlerine karşı şikâyette bulunamayacakları anlamına gelmektedir (*Communauté genevoise d'action syndicale (CGAS)/İsviçre* [BD], 2023, § 106; *Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu/Romanya* [BD], 2014, § 101). Mahkemenin görevi kural olarak ilgili hukuk ve uygulamayı *soyut olarak (in abstracto)* incelemek değil, bunların başvurana uygulanma biçimi veya başvurunu etkileme biçiminin Sözleşme'nin ihlaline yol açıp açmadığını tespit etmektir (*Roman Zakharov/Rusya* [BD], 2015, § 164, diğer atıflarla birlikte).

Buna göre, 34. madde gereğince başvuruda bulunabilmek için bir kişinin, sivil toplum kuruluşunun veya bireyler grubunun, Sözleşme'de yer alan hakların ihlalinin "mağduru" olduğunu ileri sürebilmesi gerekmektedir (*Aksu/Türkiye* [BD], 2012, § 50 ve *Michaud/Fransa*, 2012, § 51). Sözleşme'de yer alan bir hakkının iddia edilen ihlalinden kişisel olarak etkilenen bir mağdurun varlığı, Sözleşme'nin koruma mekanizmasının işletilebilmesi için vazgeçilmezdir; ancak bu ölçüt katı ve esnek olmayan bir şekilde uygulanmamalıdır (*Nurcan Bayraktar/Türkiye*, 2023, § 24; *Bitenc/Slovenya* (k.k.), 2008).

Genel olarak, 34. madde anlamında "mağdur" kelimesi şu kişi kategorilerini ifade etmektedir: Sözleşme ihlalinin *doğrudan* etkilenenler (doğrudan mağdurlar); Sözleşme ihlalinin *dolaylı* olarak etkilenenler (dolaylı mağdurlar) ve Sözleşme ihlalinin *potansiyel* olarak etkilenenler (potansiyel mağdurlar) (*Verein KlimaSeniorinnen Schweiz ve diğerleri/İsviçre* [BD], 2024, § 463). Her hâlükârda, mağdur doğrudan, dolaylı ya da potansiyel olsun, başvuran ile iddia edilen ihlal sonucunda uğradığını veya uğrayacağını ileri sürdüğü zarar arasında yeterince doğrudan bir bağ bulunmalıdır (*Eliseev ve Ruski Elitni Klub* (k.k.), 2018, § 32; *Mansur Yalçın ve diğerleri/Türkiye*, 2014, § 40; *Akdeniz/Türkiye* (k.k.), 2014, § 21).

Mevcut İçtihadattan Derlenen İlkeler

Mahkeme içtihadında iki tür potansiyel mağdur statüsü tespit edilmektedir (*Verein KlimaSeniorinnen Schweiz ve diğerleri/İsviçre* [BD], 2024, § 469). "Potansiyel" terimi, bazı durumlarda, şikâyet konusu genel tedbirden şu anda ya da geçmişte etkilendiklerini iddia eden mağdurlara ve diğer durumlarda ise, gelecekte böyle bir tedbirden etkilenebileceklerini ileri süren mağdurlara işaret etmektedir. Bazı örneklerde, bu iki tür durum birlikte var olabilir veya kolayca ayırt edilemeyebilir ve ilgili içtihat ilkeleri birbirinin yerine uygulanabilir (*ibid.*, § 471).

¹ Bu belge Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olup Mahkeme açısından bağlayıcı değildir. Tercümesi, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin onayı ile yayımlanmıştır ve sadece Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığının sorumluluğu altındadır.

Belirli bir genel mevzuat tedbirinden etkilenen kişiler:

Potansiyel mağdurun ilk türü, belirli bir genel yasal tedbirden şu anda etkilendiğini ileri süren kişidir. Mahkeme, başvuruların bir bireysel uygulama tedbiri bulunmaksızın bir kanunun haklarını ihlal ettiğini ileri sürdükleri durumlarda mağdur statüsünün kabul edilebileceğini belirtmiştir; bu durum şu koşullara tabidir: (a) ilgili mevzuattan doğrudan etkilenme riski taşıyan bir kişi sınıfına mensup olmaları veya (b) davranışlarını değiştirmek zorunda kalmaları ya da kovuşturma riskiyle karşı karşıya olmaları (*Verein KlimaSeniorinnen Schweiz ve diğerleri/İsviçre* [BD], 2024, § 469; ayrıca bk. *Tănase/Moldova* [BD], 2010, § 104).

(a) Mevzuattan doğrudan etkilenme riski taşıyan bir kişi sınıfına mensup bireyler

- Başvuranın, şikâyet ettiği mevzuatın kendisine uygulandığını, mevzuatın yetki verdiği tedbirlerin gizli niteliği nedeniyle ortaya koyamadığı durumlarda (*Klass ve diğerleri/Almanya*, 1978, § 34; *Kennedy/Birleşik Krallık*, 2010, §§ 124 ve 129). Mahkeme bu ilkeyi, gizli gözetim yapılmasına izin veren iç hukuk hükümleri ve uygulamaları bakımından (*Centrum för rättvisa/İsveç* [BD], 2021, § 167; *Pietrzak ve Bychawska-Siniarska ve diğerleri/Polonya*, 2024, §§ 138-146) ve ulusal makamların elde tutulan haberleşme verilerine sonradan erişmeleri bakımından uygulamıştır (*Ekimdzhev ve diğerleri/Bulgaristan*, 2022, §§ 376 ve 384; *Podchasov/Rusya*, 2024, §§ 53-58). Ayrıntılar için aşağıya bakınız.
- Ulusal mevzuatın, başvuruların durumundaki kişilere otomatik olarak uygulanabilir olduğu durumlarda (*Parrillo/İtalya* [BD], 2015, §§ 117-119; *Burden/Birleşik Krallık* [BD], 2008, § 35; *Nurcan Bayraktar/Türkiye*, 2023, §§ 27-29; *Marckx/Belçika*, 1979, § 27).
- Bir bireyin, ulusal bir kanunun kendisine uygulanabilmesi için gerekli yasal koşulları karşıladığını başka bir şekilde ortaya koyabildiği durumlarda (örneğin bk. *Tănase/Moldova* [BD], 2010, §§ 108 ve 111; *Sejdić ve Finci/Bosna-Hersek* [BD], 2009, §§ 28-29; *Colon/Hollanda* (k.k.), 2012, §§ 60-61; aksi yönde bk. *Shortall ve diğerleri/İrlanda* (k.k.), 2021, §§ 50-59).
- Bir bireyin, kanun tarafından başka bir bireye yüklenen bir yükümlülükten olumsuz etkilenme riski taşıdığını ortaya koyabildiği durumlarda (*Open Door and Dublin Well Woman/İrlanda* [GK], 1992, § 44; *Kosaitė-Čypienė ve diğerleri/Litvanya*, 2019, § 70).

(b) Davranışlarını değiştirmek zorunda olan veya kovuşturma riskiyle karşı karşıya bulunan kişiler

- Eşcinsel ilişkilere karşı bir kanunun, başvuranın içinde bulunduğu kişi kategorisine uygulanabilir olduğu ve bu nedenle başvuranın, ya kanuna uyararak ve eşcinsel eğilimlerinin yönlendirdiği yasaklanmış cinsel eylemlerden – hatta özel alanda ve rızaya dayalı erkek partnerlerle bile – kaçınması ya da bu eylemleri gerçekleştirip ceza kovuşturmasına tabi olması gibi bir durumla karşı karşıya bulunduğu durumlarda (*Dudgeon/Birleşik Krallık* [GK], 1981, § 41; ayrıca bk. *S.L./Avusturya* (k.k.), 2001). Mahkeme, kovuşturma riskinin asgari düzeyde olduğu durumlarda bile, savcılık makamlarının bu konuda kanunu uygulamama yönünde açık bir politika beyanının bulunmadığı hallerde aynı yaklaşımı benimsemiştir. Bu bağlamda Mahkeme, önemli bir süre boyunca belirli bir kategoriye giren davalarda uygulanmamış olsa bile, yürürlükte kalmaya devam eden bir kanunun, örneğin politika değişikliği gibi bir durumda, bu tür davalara her an yeniden uygulanabileceğini gözlemlemiştir (*Norris/Birleşik Krallık* [GK], 1988, § 33).
- Bir kanunun, avukatların, avukat-müvekkil gizliliği ve mesleki gizlilik ilkelerinin ihlali anlamına gelecek şekilde, kendilerine danışmaya gelen kişilerin şüpheli işlemlerini yerel makamlara bildirmelerini, aksi takdirde disiplin yaptırımlarına tabi oldukları durumlarda. Mahkeme, başvuranın ya kuralları uygulayıp avukat-müvekkil gizliliği ilkesine ilişkin kendi anlayışını terk etmesi ya da kuralları uygulamayı tercih ederek kendisini disiplin yaptırımlarına maruz

bırakması ikilemiyle karşı karşıya olduğunu gözlemlemiştir (*Michaud/Fransa*, 2012, §§ 52 ve 53).

- Bir kanunun, kamusal alanda peçeli yüz örtüsü takılmasını yasakladığı durumlarda. Mahkeme, dini sebeplerle peçeli yüz örtüsü takmak isteyen bir kadının, ya yasağa uyup din anlayışına uygun giyinmekten kaçınması ya da yasağa uymayıp kovuşturma riskiyle karşı karşıya kalması ikilemiyle karşı karşıya olduğunu kaydetmiştir. Mahkeme, başvuranın, ibadet eden bir Müslüman olduğunu kanıtlamasını ya da peçeli yüz örtüsü takma yükümlülüğünün inancından kaynaklandığını göstermesini gerekli görmemiştir; bu konudaki beyanları yeterli bulunmuştur (*S.A.S./Fransa* [BD], 2014, §§ 56-58).
- Ulusal mevzuatın, belirli bir konuda görüş açıklamayı engellediği ve bu nedenle böyle görüşler açıklamak isteyen bir kişiyi sürekli bir soruşturma veya kovuşturma riskiyle karşı karşıya bıraktığı durumlarda (*Altuğ Taner Akçam/Türkiye*, 2011, §§ 65-84).

Buna karşılık Mahkeme, başvuran tarafından ileri sürülen kovuşturma riski iddiasının mevcut olmadığına karar verdiği davaları, mağdur statüsü bulunmadığı gerekçesiyle reddetmiştir (örneğin bk. *T.B.N./Romanya* (k.k.), 2010, § 31; *Arabadjiev ve Stavrev/Bulgaristan* (k.k.), 2006).

Gelecekte bir noktada etkilenebilecek kişiler:

Potansiyel mağdurun ikinci türü, gelecekte bir noktada etkilenebileceklerini ileri süren kişidir. Mahkeme, bireysel başvuru hakkının, Sözleşme'nin olası bir ihlalini engelleme amacıyla kullanılmayacağını ve teoride Mahkemenin, bir ihlali, ancak ihlal gerçekleşikten sonra (*a posteriori*) inceleyebileceğini belirtmiştir. Ancak, oldukça istisnai durumlarda, başvuran yine de gelecekteki bir ihlal riski nedeniyle Sözleşme'nin ihlalinin mağduru olduğunu ileri sürebilir. Genel olarak, böyle bir mağdur statüsünün varlığını incelemek için uygulanacak test, başvuranın, kendisini kişisel olarak etkileyecek bir ihlalin gerçekleşme "olasılığına" ilişkin "makul ve ikna edici deliller" sunması gerektirir; bu bağlamda basit şüphe veya varsayım yeterli değildir (*Verein KlimaSeniorinnen Schweiz ve diğerleri/İsviçre* [BD], 2024, § 470).

Mahkeme, bu tür durumlarda mağdur statüsünü bazı davalarda kabul etmiştir, örneğin:

- bir yabancının sınır dışı edilmesine karar verilmiş ancak karar henüz uygulanmamışken, sınır dışı edilmesinin kendisini gönderileceği ülkede 3. maddeye aykırı muameleye maruz bırakacak olması durumunda (*Soering/Birleşik Krallık* [GK], 1989, § 90).
- bir üye Devlet makamları tarafından bir müsadere kararının alınmış olduğu ve karar henüz uygulanmamış olsa da ulusal makamların, bu kararın üçüncü bir Devletin hukuk sistemi içinde tanınması ve uygulanmasını talep ettiği durumlarda (*The J. Paul Getty Trust ve diğerleri/İtalya*, 2024, §§ 230-31).

Buna karşılık Mahkeme, geçici veya kalıcı olarak herhangi bir hukuki etkiden yoksun olan bir işlem bakımından "mağdur" olunmasının ileri sürülemeyeceğini açıklığa kavuşturmuştur (*M.C./Türkiye*, 2024, §§ 36-37 ve *The J. Paul Getty Trust ve diğerleri/İtalya*, 2024, § 226 ve diğer atıflarla). Bu nedenle, başvurular, uygulanabilir olmayan bir tedbirin mağduru olduklarını ileri süremezler (*Nabid Abdullayev/Rusya*, 2015, § 48).

Seçilmiş Konular

Kürtaj:

Mahkeme, bir kadının, hukuka uygun kürtaja erişimi engelleyen veya sınırlayan ulusal mevzuat bakımından hangi ölçüde ve hangi durumlarda mağdur olduğunu ileri sürebileceğini incelemiştir.

Kendi ülkelerinde kürtajın yasaklanması nedeniyle sağlık ve esenlik gerekçeleriyle kürtaj yaptırmak üzere yurt dışına seyahat etmiş başvuranlara ilişkin davalarda Mahkeme, itiraz konusu mevzuattan “doğrudan etkilendiklerini” ileri sürebildikleri için bu kişileri (doğrudan) mağdur olarak kabul etmiştir (*A, B ve C/İrlanda* [BD], 2010, §§ 124-128; *M.L./Polonya*, 2023, §§ 100-104).

Buna karşılık, *A.M. ve diğerleri/Polonya* (k.k.), 2023 davasında başvuranlar, kürtaja erişimi daraltan Anayasa Mahkemesi kararından doğrudan etkilenme riski taşıyan bir grup, yani “üreme çağındaki kadınlar” grubuna mensup olduklarını ileri sürmüşlerdir. Mahkeme, benzer bir durumda başvuranların, bir ihlalin mağduru olduklarını ileri sürebilmeleri için makul ve ikna edici deliller sunmaları gerektiğini belirtmiştir (§ 79). Davanın somut koşullarında Mahkeme şu hususları gözlemlemiştir: fetüste anomali riskinin daha yüksek olmasına yol açtığını ileri sürdükleri tıbbi rahatsızlıkları bulunduğunu iddia eden başvuranlar, bu iddialarını destekleyen herhangi bir tıbbi delil sunmamışlardır (§ 80); başvurularını yaptıkları sırada hamile olan başvuranlar, fetüslerinde herhangi bir anormallik teşhis edildiğine ya da kendi sağlık durumlarına veya fetüste anomali riskinin daha yüksek olabileceğine ilişkin herhangi bir delil ortaya koymamışlardır (§ 81); diğer başvuranlar ise yalnızca hamilelik planladıklarını ve ihtilaf konusu Anayasa Mahkemesi kararının kendilerinde stres ve sıkıntıya yol açtığını ifade etmişlerdir (§§ 82-83). Mahkeme, başvuranların, Anayasa Mahkemesi kararının getirdiği değişikliklerden doğrudan etkilenme konusunda gerçek bir risk altında olduklarına ilişkin ikna edici herhangi bir delil sunmadıklarını gözlemlemiş ve bu değişikliklerden kaynaklanan sınırlamaların, başvuranların kişisel durumları bakımından yalnızca varsayımsal sonuçlar doğurabileceği ve bu sonuçların, başvuranların 34. madde anlamında “mağdur” olduklarını ileri sürebilmeleri için fazla uzak ve soyut görüldüğü sonucuna varmıştır (§ 86; karşılaştırma için bk. *Kosaitė-Čypienė ve diğerleri/Litvanya*, 2019, §§ 68-70).

İklim değişikliği:

Mahkeme, iklim değişikliği bağlamında Devletin eylem ve/veya ihmallerine bağlı olarak bireylerin Sözleşme kapsamındaki haklarını etkileyen zarar iddialarının, Sözleşme sisteminde *halk davasının* (*actio popularis*) hariç tutulmasını zedelemeyen ve Mahkemenin tanımı gereği proaktif değil reaktif olan yargısal işlevinin doğasını göz ardı etmeden nasıl ve hangi ölçüde incelenebileceğini değerlendirmiştir (*Verein KlimaSeniorinnen Schweiz ve diğerleri/İsviçre* [BD], 2024, § 481). Bu bağlamda Mahkeme, iklim değişikliğiyle mücadelede Devletin eksik veya yetersiz kalmasının genel etkili bir durum yarattığını kabul etmekle birlikte, ihtilaf konusu durumun sona erdirilmesinde “meşru kişisel menfaati” bulunan bir “kişi sınıfı” tarafından mağdur statüsünün ileri sürülebileceği “potansiyel” mağdurlara ilişkin içtihadın burada uygulanabilir olmadığını değerlendirmektedir. İklim değişikliği bağlamında bu yaklaşım neredeyse herkesi kapsayabilir ve bu nedene sınırlayıcı bir ölçüt işlevi göremez. Herkes, farklı şekillerde ve farklı derecelerde, mevcut ve gelecekteki risklerden endişe duymaktadır ve herkes bu risklerin ortadan kaldırılmasında meşru bir kişisel menfaati olduğunu ileri sürebilir (*ibid.*, § 485).

Bu doğrultuda Mahkeme, Devletin iklim değişikliğiyle mücadeledeki iddia edilen başarısızlıklarından kaynaklanan zarar veya zarar riskiyle ilgili şikâyetler bağlamında, Sözleşme’nin 34. maddesi uyarınca mağdur statüsünün ileri sürülebilmesi için başvuranın, ihtilaf konusu başarısızlıklardan kişisel olarak ve doğrudan etkilendiğini ortaya koyması gerektiği sonucuna varmıştır. Bu da Mahkemenin, başvuranın durumu bakımından şu hususları tespit etmesini gerektirmektedir:

- Başvuranın, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine yüksek yoğunlukta maruz kalması gerekmektedir; yani başvurunu etkileyen hükümet eylemlerinin veya eylemsizliğinin olumsuz sonuçlarının (veya bu sonuçlara ilişkin riskin) düzeyi ve ağırlığı önemli olmalıdır ve
- Zararın azaltılmasına yönelik makul tedbirlerin bulunmaması veya yetersiz olması nedeniyle, başvuranın bireysel korunmasının sağlanmasına yönelik acil bir ihtiyaç bulunmalıdır.

Bu ölçütlerin karşılanması için gereken eşik özellikle yüksektir. Sözleşme kapsamında *halk davasının* (*actio popularis*) hariç tutulması dikkate alındığında, bir başvuranın bu eşiği karşılayıp karşılamadığı, davanın somut koşullarının dikkatli bir değerlendirilmesine bağlı olacaktır. Bu bağlamda Mahkeme, hâkim yerel koşullar ile bireysel özellikler ve hassasiyetler gibi hususları dikkate alacaktır. Mahkemenin değerlendirmesi ayrıca, ancak bunlarla sınırlı olmaksızın, şu unsurları da kapsayacaktır: başvuranın Sözleşme kapsamındaki şikâyetinin niteliği ve kapsamı, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin zamansal yakınlığı/uzaklığı ve/veya gerçekleşme olasılığı, başvuranın yaşamı, sağlığı veya esenliği üzerindeki özel etkisi, zararlı etkilerin büyüklüğü ve süresi, riskin kapsamı (yerel veya genel) ve başvuranın hassasiyetinin niteliği (*ibid.*, §§ 487-488).

Yabancıların iadesi ve/veya sınır dışı edilmesi:

Bir başvuran, hakkında verilen iade kararının uygulanması halinde, talepte bulunan ülkedeki öngörülebilir sonuçları nedeniyle Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olacağını ileri sürdüğünde, iddia edilen acının ciddi ve telafisi imkânsız niteliği dikkate alınarak, söz konusu maddenin sağladığı güvencenin etkinliğini temin etmek amacıyla, asli ilkeden bir sapma gereklidir (*Soering/Birleşik Krallık* [GK], 1989, § 90). Benzer davalarda, davanın somut koşulları çerçevesinde, iade edilmesi halinde başvuranın 3. maddeye aykırı muameleye maruz kalacağına dair gerçek bir riskin bulunduğu ortaya konulması gerekmektedir (*Shamayev ve diğerleri/Gürcistan ve Rusya*, 2005, § 339).

İadeye ilişkin resmi bir kararın bulunmaması, Mahkemenin başvuranın mağdur statüsüne sahip olduğu sonucuna varmasına engel değildir: iadeye ilişkin usul derdest olduğu sürece ve iade kararının gözden geçirilmesini sağlayan ve iadeyi durdurucu etkiye sahip herhangi bir iç hukuk yolunun bulunmaması halinde başvuran iade edilme riski altında kalmaya devam ediyorsa, Mahkemeye başvurabilmek için iade hakkında nihai bir kararın verilmesini beklemesine gerek yoktur (*Puzan/Ukrayna*, 2010, § 29). Benzer şekilde, sınır dışı etme kararı kesinleşmiş ve icra edilebilir durumdaysa, tam hukuki etki doğurmaya devam ediyor ve yetkili makamların bu kararın icrasını askıya aldıklarına ya da icrasına itiraz edilebileceğine dair herhangi bir emare bulunmuyorsa, başvuran mağdur statüsüne sahiptir (*Auad/Bulgaristan*, 2011, § 92, diğer atıflarla birlikte).

Buna karşılık, başvuranın iadesinin reddedildiği ve iade sürecinin sona erdirildiği durumlarda Mahkeme, iade edilme riskine işaret eden herhangi bir husus bulunmadığını değerlendirmiş ve bu nedenle mağdur statüsünün bulunmaması nedeniyle başvuruyu reddetmiştir (*M.C./Türkiye*, 2024, § 36; *Khodzhamberdiyev/Rusya*, 2012, § 74; *Svetlorusov/Ukrayna*, 2009, §§ 37-38). Mahkeme, sınır dışı etme veya iade kararının icrasının süresiz olarak ertelendiği ya da başka bir şekilde hukuki etkiden yoksun kaldığı ve yetkili makamların sınır dışı etme kararlarının ilgili mahkemeler önünde dava konusu edilebildiği durumlarda da aynı yaklaşımı benimsemiştir (*A.D. ve diğerleri/Türkiye*, 2014, § 80; *Karimov/Rusya*, 2010, § 89; *Nabid Abdullayev/Rusya*, 2015, § 48, diğer atıflarla birlikte).

Seçimlere ilişkin meseleler:

Ulusal hukukun, ırksal kökene dayalı olarak seçimlere aday olabilme durumunu ortadan kaldırdığında Mahkeme, mağdur statüsü bakımından başvuranın "kamusal hayata aktif katılımını" yeterli görmüştür (*Sejdić ve Finci/Bosna-Hersek* [BD], 2009, § 29). Benzer şekilde, ulusal hukukun, seçilmelerinin ardından başka bir uyruğa sahip kişilerin parlamento üyesi olmalarını yasakladığı durumlarda Mahkeme, başvuranın, seçilmesi halinde Romanya vatandaşlığından çıkmak için adım atmasının gerekli olduğunu bilerek bir sonraki seçimlerde aday olma niyetini açıklamış olmasının yeterli bulmuş; bu nedenle, herhangi bir bireysel uygulama tedbiri bulunmamasına rağmen, başvuranın itiraz konusu mevzuattan doğrudan etkilendiği sonucuna varmıştır (*Tănase/Moldova* [BD], 2010, § 108).

Buna karşılık, İrlanda Cumhurbaşkanı'nın seçilmesinin ardından ve Devlet Konseyi üyeliğine atanan kişilerin dini unsur içeren bir yemin etmesini zorunlu kılan iç hukuk düzenlemesine ilişkin davada Mahkeme, başvuranların, Devlet Konseyi üyeliğine atanmalarının gerçekçi bir ihtimal olduğunu, Cumhurbaşkanı'nın makamına aday olma yönünde gerçek bir niyet taşıdıklarını ve bu yönde gerçekçi

beklentilerinin bulunduğunu ortaya koymaları gerektiğini değerlendirmiştir (*Shortall ve diğerleri/İrlanda* (k.k.), 2021, §§ 50 ve 53). Bu bağlamda Mahkeme, başvuranların mağdur statülerinin kabul edilmesini, ihtilaf konusu tedbirden olumsuz etkilenme konusunda gerçek bir risk altında olduklarını gösteren makul ve ikna edici deliller sunmalarına imkân tanıyacak açık, acil ve zorlayıcı bir olgusal çerçeve içinde değil, söz konusu makama erişebilmek için aşmaları gerekebilecek çok sayıda engeli ele almaksızın, varsayımsal bir sonuç üzerinden talep ettiklerini gözlemlemiştir (*ibid.*, § 58).

Dimirtas ve diğerleri/Yunanistan (k.k.), 2017 davasında ise Mahkeme, oy kullanabilir bir Yunan vatandaşı olmanın, kamuoyu yoklamalarının yayılmasını engelleyen ulusal mevzuattan şikâyet edebilmek için tek başına yeterli olmadığı kanaatine varmıştır (§ 31).

Mirasla ilgili meseleler:

Marckx/Belçika, 1979 davasında başvuranların, bekâr bir anne ile beş yaşındaki kızının, kanunun evlilik dışı doğmuş tüm çocuklara otomatik olarak uygulanması nedeniyle, *diğerlerinin yanı sıra (inter alia)* annenin vefatı halinde çocuğun annesinden miras alma hakkını sınırlayan bir mevzuattan doğrudan etkilendiklerine ve dolayısıyla mağdur olduklarına karar verilmiştir. Benzer şekilde, birlikte yaşayan kız kardeşlerin veraset vergisinden muaf tutulmalarına ilişkin *Burden/Birleşik Krallık* [BD], 2008 davasında Mahkeme, başvuranların yaşları, her birinin tüm malvarlığını diğerine bırakacak şekildeki vasiyetnameleri ve her birinin sahip olduğu taşınmazların değeri dikkate alındığında, çok uzak olmayan bir gelecekte, içlerinden birinin miras kalan malvarlığı üzerinden önemli miktarda veraset vergisi ödemek zorunda kalacağına dair gerçek bir risk bulunduğunun ortaya konulduğunu değerlendirmiştir. Bu nedenle başvuranların mevzuattan doğrudan etkilendikleri sonucuna varılmıştır (§ 35).

Buna karşılık, *Willis/Birleşik Krallık*, 2002 davasında başvuranın, ileride cinsiyete dayalı olarak dul aylığından mahrum bırakılma riskinin, başvuranın, kendi durumundaki bir kadının hak kazanacağı tarihte söz konusu yardımın ödenmesi için yasal şartları karşılayacağını kesin olmaması nedeniyle varsayımsal olduğu değerlendirilmiştir (§ 49).

Bilgi alma hakkını etkileyen tedbirler:

Mahkeme, Sözleşme'nin 10. maddesi kapsamında bilgi alma hakkını etkileyen tedbirlere ilişkin çok sayıda davada potansiyel mağdur kavramını uygulamıştır.

Open Door ve Dublin Well Woman/İrlanda [GK], 1992 davasında söz konusu müdahale, başvuran hükümet dışı kuruluşların, *diğer hususların yanı sıra (inter alia)*, kadınlara yurt dışındaki kürtaj hizmetleri hakkında bilgi vermelerini yasaklayan bir ihtiyati tedbirdir. Mahkeme, kurumsal başvuranlar tarafından yapılan başvuruya katılmaya inançları nedeniyle yönelmiş olan iki başvuran -X ve Geraghty-bakımından mağdur statüsünü kabul etmiştir; zira bu kişilerin, getirilen sınırlamalardan olumsuz etkilenebilecek üreme çağındaki kadınlar sınıfına mensup oldukları ve şikâyet edilen tedbirden doğrudan zarar görme riski taşıdıkları nedeniyle İrlanda hukukunun Sözleşme ile uyumluluğunu *soyut olarak (in abstracto)* sorgulamadıkları tartışmasızdır (§ 44).

Cengiz ve diğerleri/Türkiye, 2015 davasında Mahkeme, başvuranın bir internet sitesine erişimin engellenmesine ilişkin bir tedbirin mağduru olduğunu iddia edip edemeyeceği sorusunun, her somut olayın koşullarının, özellikle de ilgili kişinin söz konusu internet sitesini kullanma biçiminin ve tedbirin kişi üzerindeki potansiyel etkisinin değerlendirilmesine bağlı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, internetin artık bireylerin bilgi ve fikir alma ve yayma özgürlüklerini kullandıkları başlıca araçlardan biri haline geldiği, zira siyasi konular ve genel menfaati ilgilendiren meseleler hakkında faaliyetlere ve tartışmalara katılım için vazgeçilmez araçlar sunduğu da bu bağlamda önem taşımaktadır (§ 49).

Mahkeme daha sonra, bu bağlamda "salt varsayımsal risklerin" yeterli olmadığını açıklığa kavuşturmuştur (*Akdeniz ve diğerleri/Türkiye*, 2021, § 57, diğer atıflarla birlikte).

Gizli Tedbirler:

Mahkeme, belirli koşullar altında, bir bireyin, yalnızca gizli tedbirlerin varlığı veya gizli tedbirlere imkân veren mevzuatın varlığı nedeniyle, bu tedbirlerin kendisine fiilen uygulanmış olduğunu ileri sürmesine gerek kalmaksızın, ihlal mağduru olduğunu iddia edebileceğini kabul etmiştir (*Klass ve diğerleri/Almanya*, 1978, § 34).

Mahkeme daha sonra, gizli gözetim tedbirlerinin kendisine fiilen uygulanmış olduğunu kanıtlamak zorunda kalmaksızın, bir başvuranın 8. madde ihlali mağduru olduğunu ileri sürebileceği koşulları açıklığa kavuşturmuştur (*Kennedy/Birleşik Krallık*, 2010, § 124). Özellikle Mahkeme, aşağıdaki koşullar sağlanıyorsa, başvuranın bu bağlamda ihlal mağduru olduğunu ileri sürebileceğini kabul etmiştir (daha ayrıntılı olarak bk. *Roman Zakharov/Rusya* [BD], 2015, § 171):

- İlk olarak, Mahkeme, başvuranın ihtilaf konusu mevzuatın hedef gösterdiği kişi grubuna mensup olması ya da mevzuatın herhangi bir kişinin haberleşmesinin tespit edilebileceği bir sistem kurarak tüm iletişim hizmeti kullanıcılarını doğrudan etkilemesi nedeniyle, gizli gözetim tedbirlerine imkân veren mevzuatın kapsamını dikkate alarak, başvuranın bu mevzuattan etkilenmiş olma ihtimalini değerlendirecektir.
- İkinci olarak, Mahkeme, ulusal düzeyde mevcut olan hukuk yollarını dikkate alacak ve söz konusu hukuk yollarının etkili olup olmamasına göre denetim derecesini ayarlayacaktır.

Ulusal sistem, gizli gözetime maruz kaldığından şüphelenen kişiye etkili bir hukuk yolu sağlamıyorsa, gizli gözetim yetkilerinin kötüye kullanıldığına ilişkin halk arasındaki yaygın şüphe ve endişelerin haklı olmadığı söylenemez. Bu gibi durumlarda gözetim tehdidinin bizzat kendisi, posta ve telekomünikasyon yoluyla serbest iletişimi kısıtladığı iddia edilebilir; bu da tüm kullanıcılar veya potansiyel kullanıcılar bakımından 8. madde ile güvence altına alınan hakka doğrudan bir müdahale oluşturur. Dolayısıyla Mahkeme tarafından daha yoğun bir denetim ihtiyacı vardır ve bireylerin kanuna *soyut olarak (in abstracto)* itiraz etme hakkını reddeden kurula bir istisna haklı görülür. Bu tür durumlarda bireyin kendisine gizli gözetim tedbiri uygulanma riskinin varlığını ortaya koymasına gerek yoktur. Aksine, ulusal sistemin etkili hukuk yolları öngörmesi halinde, kötüye kullanıma ilişkin yaygın bir şüphenin gerekçelendirilmesi daha zordur. Bu gibi durumlarda birey, yalnızca gizli tedbirlerin varlığı veya gizli tedbirlere imkân veren mevzuat nedeniyle ihlal mağduru olduğunu, ancak kişisel durumu gereği böyle tedbirlere maruz kalma potansiyeli taşıdığını gösterebildiği takdirde ileri sürebilir (*ibid.*, § 171).

Aynı ilkeler daha yakın tarihlerde de *Big Brother Watch ve diğerleri/Birleşik Krallık*, 2018, §§ 249-268; *Centrum för rättvisa/İsveç* [BD], 2021, § 167; *Ekimdzhev ve diğerleri/Bulgaristan*, 2022, §§ 262-277; ve *Pietrzak ve Bychawska-Siniarska ve diğerleri/Polonya*, 2024, §§ 139-146 kararlarında teyit edilmiş ve uygulanmıştır.

Buna karşılık Mahkeme, başvuranın, ilgili ulusal makamların, vergi makamları tarafından tutulan bir veri tabanındaki kişisel verilerini kötüye kullanımdan korumakta başarısız oldukları iddiasından şikâyet ettiği bir davada bu ilkelerin uygulanamayacağına karar vermiştir; zira Mahkeme, bu tür bir durumun gizli gözetimle kıyaslanabilir olmadığı kanaatindedir (*Casarini/İtalya* (k.k.), 2024, § 58).

Tutuklulukta ziyaretlere ilişkin yasal kısıtlamalar:

Mahkeme, tutuklulukta aile ziyaretlerine getirilen kısıtlamalara ilişkin, Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki şikâyetlerde de yukarıdaki ilkeleri uygulamıştır.

Khoroshenko/Rusya [BD], 2015 davasında Mahkeme, başvuranın, tutukluluğu sırada iletişim sürdürmek istediği akrabalarının ve arkadaşlarının bulunduğunu (§ 19), iç hukuk uyarınca kendisine tanınmış aile ziyareti hakkını mümkün olan en sık şekilde kullandığını ve annesinden, babasından ve kardeşinden ziyaretler aldığını, arkadaşlarının da kendisini ziyaret etmeye çalışıp başarısız olduklarını (§§ 24, 26, 89-91) inandırıcı biçimde ortaya koyduğu için iddia edilen ihlal bakımından mağdur

olduğunu ileri sürebileceğine kanaat getirmiştir. Buna karşılık Mahkeme, *Daktaras/Litvanya* [Komite] (k.k.), 2018 davasında, başvuranın tutuklu bulunduğu sırada belirli ziyaretler talep ettiğini gösteren delil sunmadığı için başvurunun kabul edilemez olduğuna (Sözleşme hükümleriyle *kişi yönünden (ratione personae)* bağdaşmazlık) karar vermiştir (§§ 60-61).

Daha sonra Mahkeme, *Chernenko ve diğerleri/Rusya* (k.k.), 2019 davasında, başvuranın aile bireylerinden ve diğer kişilerden ziyaretlere ilişkin yasal kısıtlamalar nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının edildiğini iddia etmesi durumunda, iddia edilen ihlalin mağduru olduğunu ileri sürebilmesi için en azından şu hususları ortaya koyması gerektiğini açıklığa kavuşturmuştur (§ 45):

- Tutuklu bulunduğu sırada gerçekten iletişim kurmak istediği ve kurmaya çalıştığı akrabalarının veya diğer kişilerin mevcut olduğu (başvuran bunları belirtmeli ve ziyaret girişimlerine veya gerçekleşmiş ziyaretlere dair bilgi sunmalıdır) ve
- İç hukuk uyarınca izin verilen ziyaret hakkını mümkün olduğunca sık kullanmış olduğu (en azından başvurudan hemen önceki dönemde).

Diğer Kayda Değer Örnekler

- *Ada Rossi ve diğerleri/İtalya* (k.k.), 2008: başvuranlar (birkaç birey ve bir dernek), E.E.nin (başvuranlarla hiçbir bağlantısı bulunmayan üçüncü bir kişi) babasının, kızının yapay beslenmesini ve hidrasyonunu durdurmasına izin veren bir adli karardan şikâyet etmişlerdir. Mahkeme, başvuranların, üçüncü bir kişiye ilişkin iç mahkeme yargılamalarının sonucuna dayanarak, 2 ve 3. maddelerin iddia edilen ihlali yönünden potansiyel mağdur olduklarını ileri sürüp süremeyeceklerini incelemiştir. Başvuranların benzer bir durumda bulduklarını (yapay beslenme ve hidrasyona bağımlı olduklarını) kaydetmekle birlikte, Mahkeme, başvuranların sonuçlarından korktukları kararların, üçüncü bir kişiye ilişkin belirli koşullara bağlı olarak verildiğini gözlemlemiştir. Yetkili ulusal makamlar, başvuranların durumunu değerlendirmek üzere göreve çağrılılardı, E.E. davasında ortaya konan bulgularla bağlı olmayacaklardı; bu nedenle Mahkeme, bireysel başvuranların, Sözleşme'nin 2 ve 3. maddeleri kapsamında ileri sürdükleri hakların korunması yönünde Devlete düşen yükümlülüğün ihlalinin mağduru olduklarını iddia edemeyecekleri sonucuna varmıştır.
- *Ligue des musulmans de Suisse ve diğerleri/İsviçre* (k.k.), 2011: başvuranlar, minare inşasını yasaklayan iç mevzuattan şikâyet etmiş ve bunun din özgürlüğüne yönelik haksız bir müdahale ve dine dayalı ayrımcılık oluşturduğunu ileri sürmüşlerdir. Mahkeme, başvuranların minare inşa etmek niyetlerini ortaya koymadıklarını ve ihtilaf konusu mevzuatın başvuran derneğin işleyişi üzerinde, üye kaybına veya prestij kaybına yol açarak bir etkisi olduğunu da ileri sürmediklerini not etmiştir. Bu nedenle Mahkeme, itiraz edilen mevzuatı uygulayan herhangi bir tedbir bulunmaması karşısında, başvuranların şikâyetlerinin mağdur statüsünün kabulünü haklı gösteremeyecek "basit varsayımlar" teşkil ettiğini değerlendirmiştir (ayrıca bk. *Quardiri/İsviçre* (k.k.), 2011).
- *Colon/Hollanda* (k.k.), 2012, § 61: başvuran, herhangi bir adli denetim olmaksızın savcının kişileri rastgele aramasına imkân veren bir güvenlik bölgesi belirlenmesinden şikâyet etmiştir. Mahkeme, başvuranın, Amsterdam şehir merkezinin güvenlik riski alanı olarak belirlenen kısmını ziyaret etmek isteyebileceği yasal faaliyetlerde bulunduğunu ve bu durumun, ziyaretlerinin güvenlik aramalarıyla çakışması halinde kendisini aranmaya tabi bırakabileceğini not ederek, başvuranın potansiyel mağdur statüsünü ileri sürebileceği sonucuna varmıştır.
- *Parrillo/İtalya* [BD], 2015, §§ 117-118: yerel mevzuat, başvuranın embriyolarını araştırma amaçlı bağışlamasını sürekli ve doğrudan engellemiştir. Mahkeme, mağdur statüsü bakımından, başvuranın Mahkemeye başvurusunu yaptığı tarihte embriyolarını araştırmaya bağışlamak istediğini belirtmesinin yeterli olduğu sonucuna varmıştır.

- *Kosaitė-Čypienė ve diğerleri/Litvanya*, 2019, § 70: başvurular, 8. madde bağlamında, Litvanya hukukunun, evde doğuma yardımcı olmaları bakımından sağlık çalışanlarını caydırdığından şikâyet etmişlerdir. Mahkeme, başvurunun yapıldığı sırada dördüncü başvuranın hamile olmadığını kaydetmiştir. Bununla birlikte Mahkeme, başvuranın üreme çağındaki kadınlar kategorisine mensup olduğunu ve söz konusu kısıtlamadan olumsuz etkilenebileceğini değerlendirmiş, şikâyet edilen tedbir nedeniyle doğrudan zarara uğrama riski bulunduğu kanaatine varmıştır (ayrıca bk. Ternovszky/Macaristan, 2010, § 21; burada Mahkeme, başvuranın başvuru sırasında hamile olmasını ve evde doğum yapmaya eğilimli olmasını dikkate almıştır).
- *Nurcan Bayraktar/Türkiye*, 2023, §§ 27-29: başvuran, yerel mevzuatın kadınlara boşanma tarihinden itibaren yeniden evlenebilmek için 300 günlük yasal bekleme süresi getirmesinden şikâyet etmiştir. Mahkeme, başvuranın evlenme planı bulunduğu veya daha sonra evlendiğine dair herhangi bir delil sunmadığını kaydetmiştir. Bununla birlikte Mahkeme, başvuranın yeniden evlenebilmek için bekleme süresine tabi tutulmuş olmasının ve bu sürenin kaldırılması için özel bir dava açmasının ve bu süreçte hamile olmadığını kanıtlayan bir sağlık raporu sunmasının gerekli olmasının, itiraz edilen mevzuattan “doğrudan etkilenen” bir kişi olarak mağdur statüsüne sahip olması için yeterli olduğunu kabul etmiştir; bu, spesifik bir uygulama tedbiri bulunmaması halinde de geçerlidir.
- *Djeri ve diğerleri/Letonya*, 2024, § 125: başvuran, okul öncesi eğitimin ikinci aşamasındaki Rusça konuşan öğrencilerin, mevzuat değişikliği sonrası Letonca konuşan öğrencilerden farklı şekilde muamele gördüklerini iddia etmiştir. Mahkeme, başvuranlardan biri bakımından, başvuru anında okul öncesi eğitime devam etmediğini ve dava karara bağlanırken okul öncesi eğitimde bulursa da henüz itiraz konusu mevzuatın uygulandığı ikinci aşamada olmadığını kaydetmiştir. Bu nedenle Mahkeme, başvuranın itiraz edilen mevzuattan doğrudan etkilenmediğini ve mağdur statüsü ileri süremeyeceğini değerlendirmiştir.

İlgili (Ancak Farklı) Konular

Potansiyel mağdurlar, özel veya genel nitelikteki bir iç tedbir tarafından “kişisel olarak hedef alınmayan”, ancak bu tedbirden veya sonuçlarından “doğrudan etkilenen” veya “doğrudan ilgilenen” ve bu nedenle Mahkeme tarafından “doğrudan mağdur” olarak nitelendirilen mağdurlardan ayırt edilmelidir:

- *Otto-Preminger-Institut/Avusturya*, 1994, § 40: başvuran dernek, 10. madde kapsamında bir filmin müsadereğine ve buna el konulmasına ilişkin şikâyette bulunmuştur. Mahkeme, derneğin ne telif hakkının ne de el konulan film kopyasının sahibi olmamasına rağmen, el koyma kararından doğrudan etkilendiğini belirtmiştir; zira bu karar, derneğin söz konusu filmi Innsbruck’taki sinemasında veya aslında Avusturya’nın herhangi bir yerinde göstermesini imkânsız hale getirmiştir.
- *Grande Oriente d’Italia di Palazzo Giustiniani/İtalya*, 2001, § 15: başvuran dernek, 11. madde kapsamında, bölgesel düzeyde kamu görevine aday olan kişilerin mason olmadıklarını beyan etmelerini zorunlu kılan mevzuattan şikâyet etmiştir. Mahkeme, söz konusu mevzuatın başvuran derneğe uygulanmadığını; ancak üye kaybı ve prestij kaybı açısından zarar doğurabilecek nitelikte olduğunu kaydetmiştir. Bu nedenle Mahkeme, başvuran derneğin mağdur statüsü talep edebileceğini kabul etmiştir (ayrıca bk. *Grande Oriente d’Italia di Palazzo Giustiniani/İtalya (no. 2)*, 2007, §§ 20-21; burada başvuran dernek, üyelerine yüklenen yükümlülüğün ayrımcı niteliğinden şikâyet etmiştir; ayrıca bkz. *Enerji Yapı-Yol Sen/Türkiye*, 2009, § 24; burada Mahkeme, kamu görevlilerinin greve katılmalarının yasaklanmasının başvuran derneğin sendikal özgürlüğünü doğrudan etkilediğini değerlendirmiştir).

- [Aksu/Türkiye](#) [BD], 2012, § 53: Roman kökenli olan başvuran, bir kitapta yer alan ve Roman topluluğunu aşağıladığı iddia edilen ifadelerle ilişkin şikâyetinde bulunmuştur. Mahkeme, başvuranın kişisel olarak hedef alınmamış olmasına rağmen, mensup olduğu etnik gruba yönelik bu ifadelerden dolayı incinmiş hissedebileceğini gözlemlemiştir.
- [http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-128294Vallianatos ve diğerleri/Yunanistan](http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-128294Vallianatos+ve+diğerleri/Yunanistan) [BD], 2013 § 49: başvuranlar, Yunanistan'da getirilen medeni birliktelik düzenlemesinin yalnızca heteroseksüel çiftlere uygulanmasının, özel ve aile hayatlarına saygı haklarını ihlal ettiğini ve haksız ayrımcılık oluşturduğunu ileri sürmüşlerdir. Mahkeme, başvuranların yetişkin bireyler olduklarını, eşcinsel ilişkiler içinde olduklarını ve bazı durumlarda birlikte yaşadıklarını kaydetmiştir. Heteroseksüel olmayan çiftlerin kanun kapsamı dışında bırakılması nedeniyle medeni birliktelik yapamamaları karşısında Mahkeme, başvuranların durumdan doğrudan etkilendiklerini ve bunun sona erdirilmesinde meşru bir kişisel menfaatleri olduğunu değerlendirmiş ve başvuranların mağdur olarak kabul edilmeleri gerektiği sonucuna varmıştır.
- [Kosaité-Çypriené ve diğerleri/Litvanya](#), 2019, §§ 68-69: doğumların evde gerçekleşmesi sırasında sağlık çalışanlarının sağlık hizmeti sunmalarını yasaklayan mevzuat nedeniyle başvuran, nitelikli sağlık hizmeti almaksızın evde doğum yapmıştır. Mahkeme bu nedenle, özellikle sağlık çalışanlarına yönelik mevzuatı dikkate alarak, başvuranın itiraz konusu tedbirden mağdur olduğunu ileri sürebileceğini kabul etmiştir (ayrıca bk. [Pojatina/Hırvatistan](#), 2018, § 46)
- [M.A. ve diğerleri/Fransa](#) (k.k.), 2023, §§ 43-44: cinsel ilişkilerin satın alınmasını suç haline getiren bir kanun bağlamında Mahkeme, fuhuşla uğraşan başvuranların 34. madde anlamında mağdur olduklarını kabul etmiştir; zira müşterilerin suçlu sayılması, fuhuş işçilerini gizli ve izole biçimde çalışmaya zorlamış ve bu durum onları daha fazla riskle karşı karşıya bırakmıştır.

Diğer Atıflar

İçtihat rehberleri:

- [34/35. madde rehberi \(kabul edilebilirlik\)](#)

Diğer ana temalar

- [Doğrudan mağdurun ölümü halinde yakınların \(dolaylı mağdur olarak\) başvuru yapma ehliyeti \(locus standi\)](#)

TEMEL İÇTİHAT ATIFLARI

Öncü dava:

- *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz ve diğerleri/İsviçre* [BD], no. 53600/20, 9 Nisan 2024 (bireysel başvurular bakımından mağdur statüsü reddedilmiş, başvuran dernek bakımından mağdur statüsü kabul edilmiştir).

34. madde kapsamındaki diğer davalar:

- *Marckx/Belçika*, no. 6833/74, 13 Haziran 1979, A Serisi no. 31 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Dudgeon/Birleşik Krallık*, no. 7525/76, 22 Ekim 1981, A Serisi no. 45 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Soering/Birleşik Krallık*, no. 14038/88, 7 Temmuz 1989, A Serisi no. 161 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Open Door and Dublin Well Woman/İrlanda*, 29 Ekim 1992, A Serisi no. 246-A (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Shamayev ve diğerleri/Gürcistan ve Rusya*, no. 36378/02, AİHM 2005 III (bazı başvurular bakımından mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Arabadjiev ve Stavrev/Bulgaristan* (k.k.), no. 7380/02, 14 Şubat 2006 (mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Burden/Birleşik Krallık* [BD], no. 13378/05, AİHM 2008 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Bitenc/Slovenya* (k.k.), no. 32963/02, 18 Mart 2008 (mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Sejdić ve Finci/Bosna-Hersek* [BD], no. 27996/06 ve 34836/06, AİHM 2009 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Svetlorusov/Ukrayna*, no. 2929/05, 12 Mart 2009 (iade edilmesi halinde Belarus makamlarınca kötü muameleye ve adil yargılanmamaya maruz kalma riskine ilişkin şikâyet bakımından mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *T.B.N./Romanya* (k.k.), no. 34644/02, 5 Ocak 2010 (mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Puzan/Ukrayna*, no. 51243/08, 18 Şubat 2010 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Karimov/Rusya*, no. 54219/08, 29 Temmuz 2010 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Tănase/Moldova* [BD], no. 7/08, AİHM 2010 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *A, B ve C/İrlanda* [BD], no. 25579/05, AİHM 2010 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Ternovszky/Macaristan*, no. 67545/09, 14 Aralık 2010 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Ligue des musulmans de Suisse ve diğerleri/İsviçre* (k.k.), no. 66274/09, 28 Haziran 2011 (mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Quardiri/İsviçre* (k.k.), no. 65840/09, 28 Haziran 2011 (mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Auad/Bulgaristan*, no. 46390/10, 11 Ekim 2011 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Altuğ Taner Akçam/Türkiye*, no. 27520/07, 25 Ekim 2011 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *S.L./Avusturya* (k.k.), no. 45330/99, 22 Kasım 2011 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Aksu/Türkiye* [BD], no. 4149/04 ve 41029/04, AİHM 2012 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Colon/Hollanda* (k.k.), no. 49458/06, 15 Mayıs 2012 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Khodzhamberdiyev/Rusya*, no. 64809/10, 5 Haziran 2012 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Michaud/Fransa*, no. 12323/11, AİHM 2012 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Akdeniz/Türkiye* (k.k.), no. 20877/10, 11 Mart 2014 (mağdur statüsü reddedilmiştir);

- *Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu/Romanya* [BD], no. 47848/08, AIHM 2014 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *A.D. ve diğerleri/Türkiye*, no. 22681/09, 22 Temmuz 2014, (Çin'e sınır dışı edilmesi halinde infaz, tecrit, işkence veya diğer insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye maruz kalma riskine ilişkin şikâyette mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Mansur Yalçın ve diğerleri/Türkiye*, no. 21163/11, 16 Eylül 2014, (bazı başvurular bakımından mağdur statüsü kabul edilmiştir, diğerleri bakımından reddedilmiştir);
- *Khoroshenko/Rusya* [BD], no. 41418/04, AIHM 2015 (başvuranın özel rejim infaz kolonisinde tutuklu bulunduğu süre boyunca eş ziyaretlerinin yapılmaması ile ilgili şikâyette mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Nabid Abdullayev/Rusya*, no. 8474/14, 15 Ekim 2015 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Cengiz ve diğerleri/Türkiye*, no. 48226/10 ve 14027/11, AIHM 2015 (alıntılar), (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Roman Zakharov/Rusya* [BD], no. 47143/06, AIHM 2015 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Dimirtas ve diğerleri/Yunanistan* (k.k.), no. 59573/09 ve 65211/09, 4 Temmuz 2017 (mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Daktaras/Litvanya* [Komite] (k.k.), no. 78123/13, 3 Temmuz 2018 (mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Eliseev ve Ruski Elitni Klub* (k.k.), no. 8144/07, 10 Temmuz 2018 (ilk başvuran bakımından mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Chernenko ve diğerleri/Rusya* (k.k.), no. 4246/14, 5 Şubat 2019 (mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Kositë-Çypienë ve diğerleri/Litvanya*, no. 69489/12, 4 Haziran 2019 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Akdeniz ve diğerleri/Türkiye*, no. 41139/15 ve 41146/15, 4 Mayıs 2021 (bazı başvurular bakımından mağdur statüsü kabul edilmiştir; diğerleri bakımından reddedilmiştir);
- *Centrum för rättvisa/İsveç* [BD], no. 35252/08, 25 Mayıs 2021 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Ekimdzhev ve diğerleri/Bulgaristan*, no. 70078/12, 11 Ocak 2022 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *A.M. ve diğerleri/Polonya* (k.k.), no. 4188/21 ve 7 diğer başvuru, 16 Mayıs 2023 (mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *Nurcan Bayraktar/Türkiye*, no. 27094/20, 27 Haziran 2023 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Communauté genevoise d'action syndicale (CGAS)/İsviçre* [BD], no. 21881/20, 27 Kasım 2023 (mağdur statüsü reddedilmiştir);
- *M.L./Polonya*, no. 40119/21, 14 Aralık 2023 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Podchasov/Rusya*, no. 33696/19, 13 Şubat 2024 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *The J. Paul Getty Trust ve diğerleri/İtalya*, no. 35271/19, 2 Mayıs 2024, (başvuran Trust için mağdur statüsü kabul edilmiş, ancak yönetim kurulu üyeleri için reddedilmiştir);
- *Pietrzak ve Bychawska-Siniarska ve diğerleri/Polonya*, no. 72038/17 ve 25237/18, 28 Mayıs 2024 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *M.C./Türkiye*, no. 31592/18, 4 Haziran 2024 (mağdur statüsü kabul edilmiştir);
- *Djeri ve diğerleri/Letonya*, no. 50942/20, 18 Temmuz 2024, (mağdur statüsü biri hariç başvuruların tamamı bakımından kabul edilmiştir);

- [Casarini/İtalya](#) (k.k.), no. 25578/11, 5 Kasım 2024, (Devletin başvuranın kişisel verilerini gelir polisi tarafından kötüye kullanım ve suiistimalden koruyamadığı ile ilgili şikâyete ilişkin olarak mağdur statüsü kabul edilmiş, ancak bu verilerin üçüncü şahıslar tarafından kötüye kullanma ve suiistimalden korunamadığına ilişkin şikâyet ile ilgili olarak mağdur statüsü reddedilmiştir).